

Dijalog prirode i kulture kroz likovnu umjetnost

Vera Turković

Akademija likovnih umjetnosti, Zagreb

Sažetak

Problemi okoliša danas nisu više samo specijalnost znanstvenih eksperata, njima se jednako bavi i sve veći broj umjetnika, tako da možemo govoriti o različitim pravcima ekološke umjetnosti, kao umjetnosti koja ne samo da protestira protiv devastacije prirode i poziva na humanost, nego predlaže konkretna rješenja estetske rekonstrukcije prirode i projektira hipotetičko društvo u kojem bi bio prevladan nesklad između prirode i kulture.

Ekološki pristup umjetnosti vidi se u tome što umjetnik više ne želi biti pasivni promatrač prirode, već se približava prirodi i ulazi u nju, stvara u njoj, za razliku od umjetnosti koja kroz prozor gleda na tu istu prirodu.

Tekst analizira bitne značajke ekoloških pravaca u suvremenoj likovnoj umjetnosti (*Environmental Art, Ecological Art, Nature Art, Earth Art, Land Art, Outside Art* itd.) i čvrsto stoji iza tvrdnje da umjetnost može prvenstveno promijeniti odnos čovjeka prema prirodi, stvaranjem novih vrijednosti, a zatim i obnovi okoliša.

Ključne riječi: ekološka umjetnost, *environmental art, nature art, earth art, land art, outside art*

»Umjetnost ne može promijeniti svijet ali može promijeniti ljude koji mogu mijenjati svijet.«

Maxine Green

1. UVOD: POSREDNIČKA ULOGA UMJETNOSTI

U urbanom kontekstu u kojem živi većina od nas, pitanje je kako se uopće možemo vratiti prirodi da bismo mogli pristupiti obnovi okoliša, obnovi zajednice i nas samih.* Još je teže pitanje što nas može navesti na postupak povrata s obzirom da živimo zatvoreni u svojem ekonomskom, socijalnom i političkom svijetu. Rijetki su oni koji u tom smislu vide doprinos ekološki angažirane umjetnosti, tj. koliko ozbiljno može umjetnost biti uključena u dijalog o suvremenim problemima uglavnom izraslim na nesporazumu kulture i prirode.

Obično ljudi u umjetnosti vide neku vrstu neodgovorne igre, nespojive s ozbiljnim problemima suvremenog društva i to zato što od umjetnosti još uvijek očekuju da pribavi ugodu i oku i duši, da bude ukras svakodnevnici i da zadrži funkciju opuštanja.

Takvo je shvaćanje osobito rasprostranjeno u vezi s likovnom umjetnošću, kada se umjetnička djela shvaćaju kao predmeti koji pružaju zadovoljstvo kod gledanja, a ne

* Članak je napisan u sklopu rada na projektu *Modernizacija i identitet hrvatskog društva* (130400).

